

СПОРТИВНІ ЗАХОДИ ЯК ФАКТОР ОПТИМІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

*Товт Валерій,
Федорішко Андрій*

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Мета дослідження. Вивчення функцій шкільних спортивних заходів як фактору оптимізації фізичного виховання учнівської молоді.

Актуальність роботи. Спортивні заходи є важливим фактором оптимізації фізичного виховання учнівської молоді. Вони призначені створювати сприятливі умови задля забезпечення права учнівської молоді на заняття спортом заради задоволення їх потреб в руховій активності за місцем навчання. Зокрема спортивні заходи забезпечують виконання важливих завдань з виховання учнів, їх оздоровлення, фізичного розвитку і популяризації здорового способу життя. Тому вивчення функцій шкільних спортивних заходів, як фактору оптимізації фізичного виховання учнівської молоді, є актуальною задачею.

Огляд фахової літератури. В спеціальній літературі зазначається, спортивні заходи в ЗЗСО передбачають проведення змагань з доступного для школярів спорту з метою їх фізичного і духовного розвитку, зміцнення здоров'я, формуванню фізичної і психологічної готовності до повсякденного виконання своїх соціальних та біологічних функцій. Наразі в останніх наукових публікаціях вказується на ще одну важливу функцію спортивних заходів – військово-патріотичне виховання учнівської молоді, формування їх фізичної готовності до захисту країни від зовнішнього ворога [3, 4].

Перший проректор з науково-педагогічної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України, доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, заслужений працівник фізичної культури і спорту України М.В. Дутчак (2009) дає своє тлумачення значення спорту, доступного для всіх. На його думку: «Це самостійне соціальне явище, що полягає у регулярному використанні різними групами населення під час дозвілля доступних видів організованої рухової активності середньої інтенсивності та належного обсягу у формальних та неформальних групах, або ж самостійно з метою відновлення працездатності, збереження здоров'я та покращення якості життя» [1].

Науковці стверджують, зважаючи на спільні ознаки масового спорту та спорту для всіх, різниця між ними все таки існує. Вона вочевидь полягає в тому, що основою змагань у масовому спорті є офіційно визнані в Україні види спорту. А в спорті для всіх предметом змагань можуть бути окремо взяті рухові завдання (вправи), які не є загальноприйнятими видами спорту. Тим не менш,

за певних умов масовий спорт та спорт для всіх можуть бути змістом масових спортивних заходів і успішно виконувати покладені на нього функції [2].

Методи дослідження. В процесі дослідження використовувались такі методи: аналіз та узагальнення спеціальної літератури; опитування; педагогічне спостереження; експертна оцінка, порівняльний аналіз.

Результати дослідження. Предметом нашого дослідження є шкільні спортивні заходи та їх функції. Вивчення предмету дослідження свідчить, що спортивні заходи перш за все призначені виконувати функції соціалізації; зміцнення та збереження здоров'я учнів; розвитку фізичних якостей і формуванню рухових навичок; поглибленню спеціальних знань в сфері фізичної культури і спорту; формуванню свідомої мотивації до систематичних занять руховою активністю. Вони є реальним фактором пропаганди фізичної культури й спорту. Також спортивні заходи виконують низку функцій з виявлення перспективної учнівської молоді для занять спортом, національно-патріотичного виховання, підведення підсумків шкільних спортивних заходів, оцінки якості фізкультурно-оздоровчої роботи в школі, тощо.

Порівняльний аналіз шкільних спортивних заходів і спортивних змагань з обраних видів спорту доводить, що в таких заходах використовуються технології, не притаманні заняттям обраними видами спорту. Для прикладу, спортивні змагання серед учнівської молоді можуть проводитися за спрощеними правилами. Також в роботі з різним контингентом учнів з метою вирівнювання їхніх фізичних можливостей можуть використовуватися гандикапи, фора, порівняльні коефіцієнти й заохочувальні бали. Ці технології є специфічними організаційними інструментами саме для шкільного спорту.

Дослідження традиційних спортивних заходів, які проводяться в ЗЗСО і є доступними для звичайних школярів, показує, що спортивні заходи можуть поєднувати у своєму змісті не тільки спортивні змагання призначені для перевірки навичок і вмінь, набутих у процесі спортивних тренувань, але й організацію активного оздоровчого відпочинку та релаксацію. відновлення засобами спорту втрачених під час хвороб функцій організму. Це зумовлює розширення та урізноманітнення спортивних програм, використання новітніх технологій, поповнення технічного та тактичного арсеналу підготовки учасників до участі у цих заходах.

Експертна оцінка досліджуваної проблеми вчителями фізичної культури свідчить, що підготовка та проведення шкільного спортивного заходу є складною системою організаторських дій. Ця система включає керуючі й керовані підсистеми, між якими існує прямий та зворотний зв'язок. Тобто організаційна система будь-яких спортивних заходів функціонує у повній відповідності до основних положень теорії системного підходу. Успіх роботи

(функціонування) будь-якої організації спортивного заходу залежить від низки чинників: педагогічної майстерності освітян (кваліфікація, моральні якості, мотивація до роботи, досвід організації спортивних заходів); ефективного управління (менеджменту); ресурсів, що забезпечують можливість проведення заходу; впровадження нових технічних засобів і технологій; впливу зовнішнього середовища (Рис. 1).

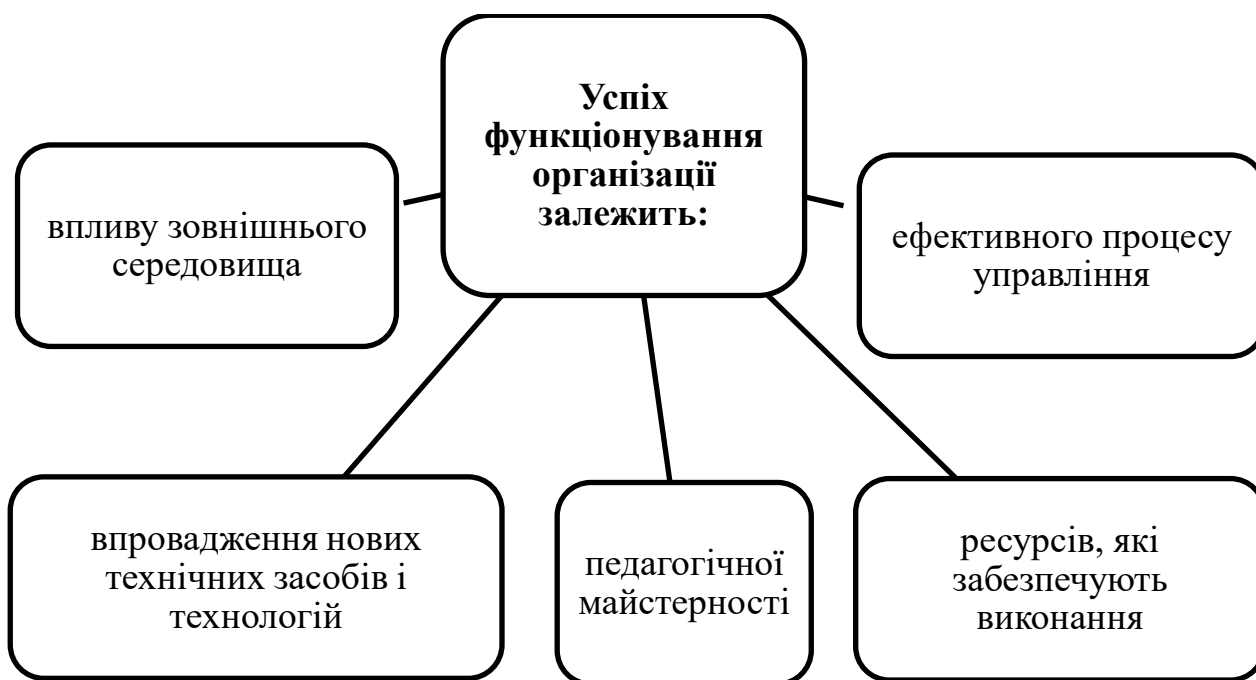

Рис. 1. Чинники, від яких залежить успіх проведення спортивного заходу.

Також доведено, що організація спортивного заходу передбачає чітко визначений алгоритм управлінських дій: планування; підготовку спортивного активу (організаторів, суддів та обслуговуючого персоналу); підготовку місць проведення змагань; матеріальне, фінансове та медичне забезпечення. Практика показала, не дотримання ключових елементів управлінських дій може мати негативні наслідки для здоров'я залученої до участі в спортивному заході учнівської молоді.

Висновки. Спортивні заходи в сучасній школі є невід'ємним елементом системи виховання учнівської молоді. Вони виконують важливі функції оздоровлення, фізичного розвитку і популяризації здорового способу життя. Наразі спортивні заходи є ще й фактором військово-патріотичне виховання учнівської молоді, формування їх фізичної готовності до захисту країни від зовнішнього ворога.

Література:

1. Маріонда І.І. Формування професійно-особистісних компетентностей фахівця фізичної культури у процесі занять фізичною підготовкою і спортом: Монографія / І.І. Маріонда, Е.И. Сивохоп, В.А. Товт. - Ужгород: Вид-во ПП «АУТДОР-ШАРК», 2016. – 212 с.
2. Організація масових спортивних заходів і показових виступів: навч. посіб./ укладачі В.А. Товт, Н.В. Семаль, Е.М. Сивохоп – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2023. - 142 с.
3. Сивохоп Е.М. Особливості підготовки майбутніх вчителів фізичної культури / Е.М. Сивохоп, В.А. Товт, В.Я. Сусла: зб. матеріалів 74-ї підсумкової наук. конференції професорсько-викладацького складу факультету здоров'я та фізичного виховання УжНУ. – м. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2020. – С. 33-34.
4. Хома Т.В. Вплив позакласних спортивних заходів на формування особистості школярів/ Т.В.Хома, В.А.Товт // Матеріали 75-ї підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького складу Ужгородського національного університету. Факультет здоров'я та фізичного виховання. м. Ужгород. 2021. - С.79-81.